

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 685/2015-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. októbra 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED] [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 267/2013 z 27. augusta 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 CoPr 4/2012 z 27. februára 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 24. novembra 2014 faxom a 26. novembra 2014 osobne doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na prezumpciu nevinu podľa čl. 50 ods. 2 ústavy rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 267/2013 z 27. augusta 2014 (ďalej len „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 17 CoPr 4/2012 z 27. februára 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka (v relevantnom čase v štátnozamestnaneckom pomere) bola trestne stíhaná pre podozrenie zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa vo forme spolupáchateľstva podľa § 158 ods. 1 písm. a) Trestného zákona a trestného činu nadržovania podľa § 156 ods. 1 Trestného zákona. Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 1 T 29/2000 z 26. októbra 2006 sťažovateľku spod obžaloby oslobodil. Odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu zamietol najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 To 1/2007 z 27. mája 2009. Rozhodnutím služobného úradu Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky (ďalej len „daňové riaditeľstvo“) z 20. januára 2004 bola sťažovateľka od 1. februára 2004 zaradená mimo činnú štátnu službu. Rozhodnutím daňového riaditeľstva z 21. januára 2009 bol so sťažovateľkou k 31. januáru 2009 ukončený štátnozamestnanecký pomer odvolaním.

Sťažovateľka listom z 12. januára 2009 požiadala daňové riaditeľstvo o doplatenie rozdielu na funkčnom plate, ktorý jej patril a ktorý jej v dôsledku zaradenia mimo činnú štátnu službu bol od 1. februára 2004 vyplácaný vo výške 50 % funkčného platu, ako aj o preplatenie nevyčerpanej dovolenky. Daňové riaditeľstvo sťažovateľke doplatilo rozdiel na funkčnom plate 11. septembra 2009 a pokiaľ ide o náhradu za nevyčerpanú dovolenku, táto

bola sťažovateľke vyplatená za rok 2006 11. apríla 2008, pričom za roky 2004, 2005, 2007, 2008 a január 2009 jej náhrada vyplatená nebola. Sťažovateľka z uvedeného dôvodu podala Okresnému súdu Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) návrh, ktorým sa domáhala vyplatenia úroku z omeškania z titulu nedodržania lehoty na doplatenie rozdielu na funkčnom plate daňovým riaditeľstvom v sume 985,77 € a náhrady za nevyčerpanú dovolenku v sume 3 770,14 € a úroku z omeškania z tejto sumy. Okresný súd návrhu sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 14 C 194/2010 z 24. januára 2012 (ďalej len „rozsudok z 24. januára 2012“) v celom rozsahu vyhovel a priznal jej náhradu trov konania. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu z 24. januára 2012 zmenil tak, že návrh sťažovateľky v celom rozsahu zamietol. Dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým rozsudkom zamietol.

Podľa názoru sťažovateľky je napadnutý rozsudok krajského súdu arbitrárny a svojvoľný, a to s poukazom na skutočnosť, že odvolací súd svojím výkladom § 33 zákona č. 312/2001 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom a účinnom v relevantnom čase (ďalej len „zákon o štátnej službe“) *„zmenil obsah tohto ustanovenia. Zákon o štátnej službe neobsahuje žiadnu výnimku, kedy by mal byť doplatený rozdiel funkčného platu, ktorý bol skrátенý, v lehote stanovenej v § 33 ods. 3, čiže do 15. dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca, po skončení zaradenia mimo činnej štátnej služby. Odvolací súd tak vytvoril novú právnu konštrukciu, ktorá je v rozpore so znením právneho predpisu, keď z lehoty, ktorá je stanovená v zákone objektívne vytvoril lehotu subjektívnu. Navyše v čase skončenia štátnozamestaneckého pomeru so sťažovateľkou, čiže dňa 31. 1. 2009, sťažovateľka nemohla objektívne oznámiť to, že Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 3 To 1/2007 zo dňa 27. 5. 2009 zamietol odvolanie prokurátora. ... ak by aj naďalej prebiehalo trestné stíhanie v čase skončenia štátnozamestnaneckého pomeru so sťažovateľkou, čiže keby nebola v tom čase oslobodená spod obžaloby rozsudkom krajského súdu, a bola by oslobodená až neskôr, čiže po tom ako došlo ku skončeniu štátnozamestnaneckého pomeru so sťažovateľkou, v zmysle tohto ustanovenia § 33 ods. 3, keďže lehota v ňom je stanovená objektívna, by bolo Daňové riaditeľstvo SR taktiež povinné doplatiť rozdiel, o ktorý bol funkčný plat sťažovateľky skrátенý, do 15. dňa nasledujúceho*

kalendárneho mesiaca po tom ako došlo ku skončeniu zaradenia mimo činnú štátnu službu.“.

Sťažovateľka uplatňuje rovnakú argumentáciu aj vo vzťahu k záveru najvyššieho súdu, ktorý je obsiahnutý v napadnutom rozsudku vo vzťahu k nároku na doplatenie funkčného platu v zmysle § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe. Podľa sťažovateľky najvyšší súd nahradil *„povinnosť doplatenia funkčného platu sťažovateľke zo strany služobného úradu pri skončení jej zaradenia mimo štátnej služby, za situácie ak nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin, oprávnením služobného úradu nekonať tak ak sťažovateľka nepreukázala, že trestný čin, pre ktorý bola zaradená mimo činnnej štátnej služby v čase skončenia tohto zaradenie, nespáchala“.*

Aj vo vzťahu k nároku na náhradu za nevyčerpanú dovolenku, ku ktorému krajský súd uviedol, že sťažovateľke nemohol vzniknúť, keďže v čase zaradenia mimo činnnej štátnej služby reálne nevykonávala prácu, sťažovateľka namieta, že krajský súd aplikoval príslušné právne normy v rozpore s ich výslovným znením. Podľa sťažovateľky *„odvolací súd na vec nesprávne aplikoval ustanovenia § 101 a § 105 Zákonníka práce v tom čase platnom znení. Odvolací súd posúdil vec v rozpore so znením právneho predpisu, keďže na účely dovolenky za vykonávanie štátnej služby v zmysle citovaného § 73 ods. 2 zákona o štátnej službe považuje aj zaradenie mimo činnnej štátnej služby, ak štátny zamestnanec poberá za takéto zaradenie funkčný plat a... sťažovateľka za toto zaradenie funkčný plat poberala vo výške 50 %, pričom neskôr jej bol doplatený celý rozdiel. Odvolací súd tak nesprávne aplikoval ustanovenia § 101 a § 105 Zákonníka práce, keď nezohľadnil, že za vykonávanie štátnej služby sa v prípade sťažovateľky považuje v zmysle § 73 ods. 2 zákona o štátnej službe aj zaradenie mimo činnnej štátnej služby.“.*

Podľa názoru sťažovateľky krajský súd vo vzťahu k nároku na náhradu za nevyčerpanú dovolenku neaplikoval § 73 ods. 2 písm. b) v spojení s § 34 ods. 1, 2 a 5 zákona o štátnej službe, čím ju „ukrátil na právach, ktoré jej naopak zákon priznáva“.

Vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v súvislosti s rozhodovaním o nároku na náhradu za nevyčerpanú dovolenku sťažovateľka poukazuje na argumentáciu, ktorú uplatnila k tomuto nároku vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu, pričom zároveň zdôrazňuje, že dovolací súd nedbal „na skutočnosť, že zákon č. 312/2001 Z. z. mal osobitné ustanovenia, týkajúce sa posudzovania výkonu práce, pri ktorom vzniká a pri ktorom nevzniká nárok na dovolenku“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

«Právo sťažovateľky...

- na spravodlivé súdne konanie zakotvené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“),*
- byť považovaná za nevinnú, dokiaľ jej vina nebola preukázaná zákonným spôsobom,*
- domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva, zakotvené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“),*
- byť považovaná za nevinnú, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jej vinu*

rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 267/2013 zo dňa 27. 8. 2014 a rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 CoPr/4/2012 zo dňa 27. 2. 2013, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky a Krajskému súdu v Banskej Bystrici pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľky.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 267/2013 zo dňa 27. 8. 2014 a rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 17 CoPr/4/2012 zo dňa 27. 2. 2013 a vec vracia Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných

súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré z hľadiska ňou namietaného nepriznania nároku na zaplatenie sumy 985,77 € z titulu úroku z omeškania výplaty doplatku funkčného platu a náhrady za nevyčerpanú dovolenku vecne preskúmal najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu preskúmať a rozhodnúť o dovolaní sťažovateľky v tejto časti sťažnosti vylučuje uplatniť právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto sťažnosť v časti namietaného porušenia práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu odmietol pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu

Sťažovateľka namieta aj porušenie v petite označených práv napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu, ktorý ako dovolací súd zamietol jej dovolanie proti napadnutému rozsudku krajského súdu vo veci priznania nároku na zaplatenie úroku z omeškania výplaty doplatku funkčného platu a vo veci priznania nároku na náhradu za nevyčerpanú dovolenku.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Pri výklade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na spravodlivé súdne konanie, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08).

V súlade s čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Pri predbežnom prerokovaní časti sťažnosti sťažovateľky smerujúcej proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu sa ústavný súd zamerá na posúdenie, či ju nemožno považovať za zjavne neopodstatnenú. Vychádzal pritom zo svojej konštantnej judikatúry, v ktorej opakovane uvádza, že o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť

k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu uplatňuje tieto dve zásadné námietky:

- nesprávny výklad § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe, ktorý podľa jej názoru spôsobuje arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu, a
- aplikáciu § 73 ods. 2 písm. b) zákona o štátnej službe, ktorá je v rozpore s jeho znením.

Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné alebo neutržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05). Ak nie sú splnené tieto predpoklady na preskúmanie rozhodnutí všeobecných súdov, ústavný súd nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi základnými právami a slobodami, ktorých porušenie sa namieta, a napádaným rozhodnutím všeobecného súdu, prípadne postupom, ktorý mu predchádzal.

Ústavný súd v súvislosti s tvrdením sťažovateľky, že najvyšší súd v napadnutom rozsudku vychádzal z nesprávnej aplikácie právnych predpisov vo vzťahu k ňou uplatňovanému nároku na zaplatenie úroku z omeškania výplaty doplatku funkčného platu, poukazuje na túto časť napadnutého rozsudku najvyššieho súdu:

„Nárok na zaplataenie sumy 985,77 € z titulu úrokov z omeškania dovolateľka odôvodnila tým, že v zmysle ustanovenia § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe bol žalovaný povinný doplatiť jej rozdiel, o ktorý bol jej funkčný plat skrátaný najneskôr do 15. dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca po tom, ako došlo ku skončeniu jej zaradenia mimo činnnej štátnej služby, a to bez ohľadu na tú skutočnosť, či v čase skončenia jej zaradenia mimo činnnú štátnu službu už bolo právoplatne skončené trestné konanie voči jej osobe, ktorého začatie bolo dôvodom pre jej zaradenie mimo činnnú štátnu službu. S týmto tvrdením žalobkyne sa podľa názoru dovolacieho súdu nemožno stotožniť.

Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybné potrebné vychádzať prvotne z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, ba dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii.

V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona (pozri tiež nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 341/07).“

Aplikujúc uvedené východiská na vec sťažovateľky, najvyšší súd v odôvodnení napadnutého rozsudku ďalej uvádza:

«V zmysle citovaného ustanovenia § 33 ods. 2 zákona o štátnej službe sa štátny zamestnanec zaradí mimo činnnej štátnej služby, ak sa (okrem iného) stane dôvodne

podozrivým zo spáchania trestného činu a jeho ďalšie vykonávanie štátnej služby by ohrozovalo dôležitý záujem štátnej služby. Počas zaradenia mimo činnnej štátnej služby sa štátnemu zamestnancovi vypláca 50 % jeho funkčného platu. Zmyslom tohto ustanovenia je teda zamedziť výkon štátnej služby štátnemu zamestnancovi (zaradením mimo činnnej štátnej služby), ktorý sa stane dôvodne podozrivým zo spáchania trestného činu a ďalšie jeho vykonávanie štátnej služby by ohrozovalo dôležitý záujem štátnej služby (tak ako to bolo aj v súdnej veci). Keďže bolo z uvedeného dôvodu štátnemu zamestnancovi zamedzené vykonávať štátnu službu, patrí mu „len“ 50 % jeho funkčného platu počas jeho zaradenia mimo činnú štátnu službu. Ustanovenie § 33 ods. 3 následne rieši problematiku doplatenia rozdielu funkčného platu zamestnancovi, ktorému sa skončilo jeho zaradenie mimo činnnej štátnej služby, pričom zaradený mimo činnú štátnu službu bol z dôvodu podozrenia zo spáchania trestného činu. Doplatenie funkčného platu pritom predmetné ustanovenie zákona o štátnej službe viaže na splnenie podmienky, že štátny zamestnanec nebol právoplatne odsúdený za spáchanie úmyselného trestného činu (pre podozrenie z ktorého bol zaradený mimo činnnej štátnej služby). Zmyslom predmetnej právnej úpravy je teda doplatenie rozdielu funkčného platu štátnemu zamestnancovi po skončení jeho zaradenia mimo činnnej štátnej služby, ak sa preukáže, že trestný čin, pre podozrenie z ktorého bol zaradený mimo činnnej štátnej služby nespáchal, resp. za jeho spáchanie nebol právoplatne odsúdený. V opačnom prípade doplatenie rozdielu, o ktorý bol jeho funkčný plat skrátený neprípadá do úvahy. V súdnej veci došlo ku skončeniu štátnozamestnaneckého pomeru (a zároveň aj ku skončeniu zaradenia mimo činnnej štátnej služby) žalobkyne u žalovaného 31. januárom 2009 z dôvodu, že jej štátnozamestnanecké miesto bolo zrušené. Žalobkyňa bola právoplatne oslobodená spod obžaloby zo spáchania trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa spolupáchatelstvom v súbehu s trestným činom nadržovania (trestného činu pre podozrenie zo spáchania ktorého bola zaradená 1. februára 2004 mimo činnnej štátnej služby) 27. mája 2009. Ku skončeniu zaradenia mimo činnnej štátnej služby u žalobkyne teda došlo z iného dôvodu (zrušenie jej štátnozamestnaneckého miesta), z akého bola od 1. februára 2004 mimo činnú štátnu službu zaradená (podozrenie zo spáchania trestného činu). V čase skončenia štátnozamestnaneckého pomeru (zaradenia mimo činnnej štátnej služby) žalobkyne u žalovaného nebola splnená podmienka v zmysle

ustanovenia § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe na doplatenie rozdielu funkčného platu žalobkyne, pretože v tom čase ešte žalobkyňa nebola právoplatne oslobodená spod obžaloby zo spáchania trestného činu (neodpadol dôvod jej zaradenia mimo štátnej služby). Žalovaný nemohol vedieť, ako bude trestné konanie voči žalobkyňi skončené, t. j. či žalobkyňa napokon nebude právoplatne odsúdená za spáchanie trestného činu, ktorá skutočnosť by vylučovala doplatenie jej funkčného platu v zmysle citovaného ustanovenia zákona o Štátnej službe. Ak by teda žalovaný postupoval tak, ako to navrhla žalobkyňa a funkčný plat jej doplatil už ku 15. februáru 2009, postupoval by v rozpore so zmyslom a účelom ustanovenia § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe.»

Vychádzajúc z citovaného, ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju judikatúru, v zmysle ktorej za svojvoľný považuje taký výklad alebo aplikáciu právnych noriem všeobecným súdom, ak sa jeho názor natoľko odchýli od znenia príslušných ustanovení, že zásadne popiera ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Výklad a aplikácia práva všeobecnými súdmi musí byť v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zaistená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom príslušných ustanovení právneho predpisu nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu v rozpore s jeho podstatou a zmyslom (m. m. IV. ÚS 1/02).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany

dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná, platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

V súlade s § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe „štátnemu zamestnancovi, ktorý bol zaradený mimo činnnej štátnej služby z dôvodu uvedeného v odseku 2, sa po skončení zaradenia mimo činnnej štátnej služby doplatí najneskôr do 15. dňa nasledujúceho kalendárneho mesiaca rozdiel, o ktorý bol jeho funkčný plat skrátený, ak štátny zamestnanec nebol právoplatne odsúdený za spáchanie úmyselného trestného činu“.

Z citovanej časti napadnutého rozsudku najvyššieho súdu vyplýva, že aplikoval na vec sťažovateľky relevantnú platnú a účinnú právnu normu (§ 33 ods. 3 zákona o štátnej službe), ktorú interpretoval tak, že právoplatné rozhodnutie všeobecného súdu o obžalobe štátneho zamestnanca za úmyselný trestný čin považoval za podmienku, splnenie ktorej je nevyhnutné pre vznik nároku na doplatenie funkčného platu, a teda aj pre uplatnenie povinnosti príslušného štátneho orgánu vyplatiť rozdiel funkčného platu, a to aj za situácie, keď ku skončeniu štátnozamestnaneckého pomeru zamestnanca zaradeného mimo činnú štátnu službu dôjde v súlade so zákonom iným spôsobom ako právoplatným odsudzujúcim rozhodnutím všeobecného súdu za úmyselný trestný čin pred právoplatným rozhodnutím o tomto úmyselnom trestnom čine.

Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom identifikoval zmysel citovanej právnej úpravy spočívajúci v tom, aby nebola spôsobená finančná ujma tomu štátnemu zamestnancovi, ktorý bol v dôsledku podozrenia zo spáchania úmyselného trestného činu zaradený mimo činnú štátnu službu, ak sa neskôr jeho vina za spáchanie tohto trestného činu právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu nepreukáže. V okolnostiach posudzovanej veci preto nemožno použiť doslovný výklad citovaného ustanovenia a trvať na vyplatení doplatku funkčného platu v zákonom ustanovenej lehote, keďže právoplatné rozhodnutie o obžalobe štátneho zamestnanca zo spáchania úmyselného trestného činu je podmienkou hypotézy právnej normy, splnenie ktorej je nevyhnutné pre vznik nároku na strane štátneho zamestnanca, resp. vznik povinnosti príslušného štátneho orgánu rozdiel na

funkčnom plate doplatiť. Ak teda nie je právoplatne rozhodnuté o obžalobe štátneho zamestnanca zo spáchania úmyselného trestného činu, ktorý je z tohto dôvodu zaradený mimo činnú štátnu službu, tak nemôže existovať ani povinnosť vyplatiť rozdiel, o ktorý bol funkčný plat štátneho zamestnanca skrátенý, t. j. nárok na doplatok funkčného platu za čas zaradenia mimo činnej štátnej služby vznikne štátnemu zamestnancovi iba v prípade, ak sa v trestnom konaní preukáže, že dôvody pre jeho zaradenie mimo činnej štátnej služby neexistovali. Keďže v čase skončenia štátnozamestnaneckého pomeru z dôvodu zrušenia štátnozamestnaneckého miesta obsadeného štátnym zamestnancom nebolo v trestnom konaní právoplatne preukázané, že dôvody zaradenia mimo činnú štátnu službu neexistovali, nemohli byť v tom čase ani naplnené podmienky hypotézy právnej normy, ktoré sú predpokladom uplatnenia samotného pravidla správania sa obsiahnutého v dispozícii právnej normy, prostredníctvom ktorej sa ukladá príslušnému štátnemu orgánu povinnosť doplatiť funkčný plat.

Vzhľadom na uvedené považuje ústavný súd výklad § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe uplatnený najvyšším súdom v napadnutom rozsudku za ústavne akceptovateľný a udržateľný, teda taký, ktorý nepopiera zmysel a účel citovanej právnej normy a v konečnom dôsledku ani nepredstavuje neprípustný zásah do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a ani do jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd sa nestotožňuje ani s názorom sťažovateľky, podľa ktorého najvyšší súd nahradil povinnosť doplatiť jej funkčný plat za situácie, keď nebola právoplatne odsúdená za úmyselný trestný čin oprávnením príslušného štátneho orgánu tak nekonať, ak sťažovateľka *„nepreukázala, že trestný čin, pre ktorý bola zaradená mimo činnej štátnej služby v čase skončenia tohto zaradenia, nespáchala“*.

Možno usudzovať, že sťažovateľka práve touto argumentáciou odôvodňuje namietané porušenie základného práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy, ktoré spája s doslovným výkladom § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe, podľa ktorého patrí štátnemu

zamestnancovi nárok na výplatu doplatku na funkčnom plate vždy v zákonom ustanovenej lehote, ak skončí štátnozamestnanecký pomer, t. j. bez ohľadu na skutočnosť, že v čase skončenia štátnozamestnaneckého pomeru ešte nie je o obžalobe zo spáchania úmyselného trestného činu, pre ktorý bol štátny zamestnanec postavený mimo činnú štátnu službu, právoplatne rozhodnuté. S prihliadnutím na už vyslovený záver k námietke nesprávneho výkladu § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe považuje ústavný súd aj túto argumentáciu sťažovateľky za nedôvodnú. Názor najvyššieho súdu vyplývajúci z napadnutého rozsudku, podľa ktorého doplatenie funkčného platu sťažovateľke prichádza do úvahy vtedy, ak sa preukáže, že trestný čin nespáchala, nezaťažuje samotnú sťažovateľku bremenom preukazovania nevinu ešte pred právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu o jej ne(vine). Naopak, vychádza z ústavne konformného výkladu § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe, v zmysle ktorého len existencia právoplatného rozhodnutia všeobecného súdu o (ne)vine sťažovateľky tvorí základ pre vznik (ne)povinnosti príslušného štátneho orgánu doplatiť rozdiel na funkčnom plate.

V konaní podľa zákona o štátnej službe sa príslušný orgán verejnej moci v súvislosti s rozhodovaním o doplatku funkčného platu štátneho zamestnanca zaradeného mimo činnú štátnu službu musí riadiť príslušnými ustanoveniami tohto zákona. V rámci tohto konania sa nerozhoduje o vine, či nevine štátneho zamestnanca, keďže toto rozhodnutie patrí do právomoci všeobecného súdu, povinnosťou príslušného orgánu verejnej moci je aplikovať príslušné ustanovenie zákona o štátnej službe a vyplatiť rozdiel funkčného platu za splnenia podmienky, že štátny zamestnanec nebol právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu odsúdený za úmyselný trestný čin, pre podozrenie zo spáchania ktorého bol zaradený mimo činnú štátnu službu. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že samotná právna úprava § 33 ods. 3 zákona o štátnej službe, ktorá upravuje ako podmienku vyplatenia doplatku funkčného platu právoplatnosť rozhodnutia všeobecného súdu vo veci spáchania úmyselného trestného činu, pre podozrenie zo spáchania ktorého bol štátny zamestnanec postavený mimo činnú štátnu službu, požíva benefit prezumpcie ústavnosti, keďže platí domnienka o ústavnosti všeobecne záväzného právneho predpisu, a to až dovtedy, kým ústavný súd rozhodne inak (m. m. I. ÚS 51/06).

K tvrdeniu sťažovateľky, podľa ktorého je aplikácia § 73 ods. 2 písm. b) zákona o štátnej službe v rozpore s jeho znením a ukracuje ju na právach, keďže neprihliada na ďalšie ustanovenia zákona o štátnej službe (§ 34 ods. 1, 2 a 5 zákona o štátnej službe), najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol:

„Žalobkyňa ďalej v dovolaní tvrdila, že odvolací súd vec nesprávne právne posúdil aj pokiaľ ide o jej nárok na náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku v sume 3 770,14 €. Aj túto vadu konania žalobkyňa namieta neopodstatnene. Zákon o štátnej službe v § 149 ods. 1 taxatívne uvádza ustanovenia Zákonníka práce, ktoré sa primerane použijú na štátnozamestnanecký pomer (mimo iné aj § 101 a § 105). Ustanovenia Zákonníka práce treba na štátnozamestnanecký pomer aplikovať aj s prihliadnutím na základné zásady upravené v čl. 1 až 10 Zákonníka práce. Podľa čl. 3 základných zásad Zákonníka práce zamestnanci majú právo na odpočinok a zotavenie po práci, k čomu slúži práve dovolenka ako dlhšie súvislé pracovné voľno. V zmysle ustanovenia § 101 Zákonníka práce zamestnanec, ktorý počas nepretržitého trvania pracovného pomeru k tomu istému zamestnávateľovi vykonával u neho prácu aspoň 60 dní v kalendárnom roku, má nárok na dovolenku za kalendárny rok, prípadne na jej pomernú časť, ak pracovný pomer netrval nepretržite počas celého kalendárneho roka. Za odpracovaný deň sa považuje deň, v ktorom zamestnanec odpracoval prevažnú časť svojej zmeny. Časti zmien odpracované v rôznych dňoch sa nesčítajú. V zmysle ustanovenia § 105 Zákonníka práce zamestnancovi, ktorému nevznikol nárok na dovolenku za kalendárny rok ani na jej pomernú časť, pretože nevykonával v kalendárnom roku u toho istého zamestnávateľa prácu aspoň 60 dní, patrí dovolenka za odpracované dni v dĺžke jednej dvanástiny dovolenky za kalendárny rok za každých 21 odpracovaných dní v príslušnom kalendárnom roku. Vznik práva na dovolenku je viazaný na reálny výkon práce zamestnanca. Uvedené jednoznačne vyplýva z čl. 3 základných zásad Zákonníka práce, ako aj z § 101 a § 105 Zákonníka práce. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že žalobkyňa v období, za ktoré si uplatnila náhradu mzdy za nevyčerpanú dovolenku u žalovaného reálne nepracovala a preto jej ani nemohol vzniknúť za toto obdobie nárok na dovolenku. Dovolací súd dodáva, že nepriznaním náhrady mzdy za dovolenku, na ktorú ani nemohol vzniknúť nárok v zmysle § 101 resp.

§ 105 Zákonníka práce nemôže byť poškodený zamestnanec (žalobkyňa), pretože za celé predmetné obdobie jej bol vyplatený celý funkčný plat (ktorý pokrýva i obdobie, kedy by v prípade riadneho čerpania dovolenky poberala náhradu funkčného platu z titulu čerpania dovolenky) a preto neexistuje žiadny dôvod na to, aby za rovnaké obdobie (resp. za jeho časť) obdržala ďalšiu náhradu mzdy, resp. funkčného platu a to z titulu nevyčerpanej dovolenky (porovnaj R 32/2010). So zreteľom na uvedené sa dovolací súd stotožňuje so záverom odvolacieho súdu, že žalobkyni nepatrí náhrada mzdy za nevyčerpanú dovolenku za obdobie rokov 2004, 2005, 2007, 2008 a január 2009.“

Podľa § 73 ods. 2 písm. b) zákona o štátnej službe na účely dovolenky sa neposudzuje ako vykonávanie štátnej služby zaradenie mimo činnú štátnu službu, za ktoré štátnemu zamestnancovi nepatrí plat štátneho zamestnanca.

Podľa § 34 ods. 1 zákona o štátnej službe odo dňa, ktorým sa štátny zamestnanec stal poslancom Európskeho parlamentu, poslancom národnej rady, prezidentom, členom vlády, predsedom najvyššieho kontrolného úradu alebo podpredsedom najvyššieho kontrolného úradu, sudcom ústavného súdu, guvernérom alebo viceguvernérom Národnej banky Slovenska, členom bankovej rady Národnej banky Slovenska, starostom, primátorom, predsedom vyššieho územného celku, poslancom obecného zastupiteľstva dlhodobo uvoľneným na výkon funkcie, poslancom vyššieho územného celku dlhodobo uvoľneným na výkon funkcie, sa štátny zamestnanec zaradí mimo činnnej štátnej služby na čas, po ktorý bude uvedené činnosti vykonávať. Za tento čas mu nepatrí plat štátneho zamestnanca.

Podľa § 34 ods. 2 zákona o štátnej službe štátny zamestnanec, ktorý nasleduje manžela vykonávajúceho štátnu službu v cudzine alebo ktorý nasleduje manžela do miesta výkonu verejnej služby, ktoré je podľa pracovnej zmluvy v cudzine, zaradí sa mimo činnnej štátnej služby; počas zaradenia štátneho zamestnanca mimo činnnej štátnej služby mu nepatrí plat štátneho zamestnanca.

Podľa § 34 ods. 5 zákona o štátnej službe odo dňa, keď štátny zamestnanec pôsobí so súhlasom služobného úradu v medzinárodnej organizácii a za vykonávanie funkcie dostáva plat od medzinárodnej organizácie, služobný úrad môže zaradiť štátneho zamestnanca mimo činnnej štátnej služby spravidla na päť rokov. Za tento čas mu nepatrí plat štátneho zamestnanca.

Podľa § 101 Zákonníka práce zamestnanec, ktorý počas nepretržitého trvania pracovného pomeru k tomu istému zamestnávateľovi vykonával u neho prácu aspoň 60 dní v kalendárnom roku, má nárok na dovolenku za kalendárny rok, prípadne na jej pomernú časť, ak pracovný pomer netrval nepretržite počas celého kalendárneho roka. Za odpracovaný deň sa považuje deň, v ktorom zamestnanec odpracoval prevažnú časť svojej zmeny. Časti zmien odpracované v rôznych dňoch sa nesčítajú.

V súlade s § 105 Zákonníka práce zamestnancovi, ktorému nevznikol nárok na dovolenku za kalendárny rok ani na jej pomernú časť, pretože nevykonával v kalendárnom roku u toho istého zamestnávateľa prácu aspoň 60 dní, patrí dovolenka za odpracované dni v dĺžke jednej dvanástiny dovolenky za kalendárny rok za každých 21 odpracovaných dní v príslušnom kalendárnom roku.

Podľa § 149 ods. 1 zákona o štátnej službe na štátnozamestnanecký pomer štátnych zamestnancov sa použijú primerane ustanovenia... § 97 až 117 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov.

Podľa názoru ústavného súdu je aj námietka sťažovateľky týkajúca sa nároku na náhradu za nevyčerpanú dovolenku nedôvodná. Zákon o štátnej službe neobsahoval v znení platnom a účinnom v relevantnom čase osobitnú právnu úpravu dovolenky štátnych zamestnancov a neobsahoval ani úpravu podmienok vzniku nároku na dovolenku, prípadne náhrady za nevyčerpanú dovolenku. Za tejto situácie bolo nevyhnutné s prihliadnutím na § 149 ods. 1 zákona o štátnej službe uplatniť príslušné ustanovenia § 101 a § 105 Zákonníka práce, ktorých aplikáciu všeobecným súdom ústavný súd považuje za ústavne udržateľnú.

Z napadnutého rozsudku najvyššieho súdu k nároku na náhradu za nevyčerpanú dovolenku nevyplýva jednostrannosť, ktorá by zakladala svojvôľu alebo takú aplikáciu príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Najvyšší súd dostatočne predstavil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k posúdeniu tejto námietky ako nedôvodnej, a preto jeho závery vyslovené v danej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, ale ako také, ktoré (v posudzovanom prípade, pozn.) sú v súlade s obsahom práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (resp. základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že nezistil pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky takú príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých porušenie sťažovateľka namieta, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2015